Gläds åt stora anslag från Cancerfonden

”Strålbehandling verkar tappa status och vi är för få forskare på området”

Trots att hälften av alla cancerpatienter idag behandlas med strålning är forskningen på området eftersatt i Sverige. Ett undantag är dock Eva Forssell-Aronsson, professor i medicinsk strålningsfysik i Göteborg. Hennes forskning om målsökande radioaktiva läkemedel har fått stora anslag från Cancerfonden och nyligen fick hon 13 miljoner kronor av Lundbergsstiftelsen.

– Tyvärr tycks strålbehandling ha tappat status. Vi är för få forskare inom området. Många tror felaktigt att denna behandlingsform är på väg ut, säger hon.

Eva Forssell-Aronsson, som utnämndes till professor i radiofysik för 21 år sedan, kunde i sina yngre dagar inte riktigt bestämma sig för vilken yrkesbana hon skulle välja. Därför valde hon två – både teknik och medicin – och blev sjukhusfysiker.

– Jag var intresserad av fysik, medicin och teknik och läste till civilingenjör på Chalmers innan jag började på läkarlinjen och så småningom sjukhusfysikerprogrammet.

Hon gick inte klart läkarutbildningen eftersom hon efter bara två år istället valde att bli sjukhusfysiker på grund av att hon kom med i ett spännande, tvärvetenskapligt forskningsprojekt om radioaktiva läkemedel. Ett forskningsområde som hon sedan dess framgångsrikt har utvecklat och ägnat 35 år av sitt liv åt.

Hennes idag högaktuella forskning handlar om precisionsstrålning, att med hjälp av radioaktiva målsökande läkemedel som sprutas in i kroppen bekämpa tumörer oavsett var de sitter.

SKONAR FRISKA CELLER

– Det är en icke invasiv behandlingsform som skonar friska celler eftersom molekylen som bär den radioaktiva atomen känner igen cancercellerna och binder främst till dessa. En annan fördel är att även spridda metastaser kan nås med radiofarmaka, förklarar Eva Forssell-Aronsson, som huvudsakligen forskar om hormonkänsliga eller hormonproducerande tumörer, till exempel neuroblastom hos barn.

– Men eftersom cancerdiagnoserna är så många finns det mycket kvar att göra inom vårt forskningsområde. Vi har ännu inte tillräcklig kunskap om hur mycket strålning frisk vävnad tål med denna inre bestrålning och vilka biverkningar som kan uppstå.

Professor Eva Forssell-Aronssons forskning om målsökande radioaktiva läkemedel stöds av både Cancerfonden och Lundbergsstiftelsen. "Vi är självklart mycket tacksamma över dessa anslag, men strålningsforskning är ett eftersatt område i Sverige idag", konstaterar hon.

Foto: Magnus Gotander

Förra året beviljades hennes translationella forskning ett treårigt anslag på drygt fem miljoner av Cancerfonden, som nu satsar stort på strålningsforskning – ett eftersatt område idag.

– Vi är mycket tacksamma för detta stöd. Cancerfonden är en finansiär som verkligen har förstått problematiken, att det gäller att vända synsättet på vårt forskningsområde och stimulera fler ansökningar. Det finns en okunskap om strålning idag hos dem som delar ut anslag, många verkar tro att det inte behövs någon strålningsforskning. Att radioterapi är ett farligt och hemskt område som är på väg ut och att det är mycket enklare att behandla cancersjuka med läkemedel.

BARA EN DAGS UTBILDNING

Med tanke på att det har gått 122 år sedan den första cancerpatienten i Sverige botades med hjälp av enbart röntgenstrålning tycker hon att det är anmärkningsvärt att ämnet strålbehandling knappt ges något utrymme alls på läkarlinjen.

– Inte så konstigt att det numera råder brist på strålningsonkologer med tanke på att det handlar om högst en dags undervisning. Unga läkarstudenter får inte riktigt möjlighet att förstå finessen med strålbehandling. För att kunna upprätthålla löpande forskningsprojekt måste de unga läkarna komma in tidigt, säger hon och berättar att hennes forskarteam idag består av ungefär 15 personer.

Hon trivs bra med att arbeta med ett ben i klinik och ett i preklinik, men säger att det inte är lätt att genomföra nya kliniska studier idag, studier som till exempel kan generera nya kombinationsbehandlingar.

– Vi har ett bra internationellt samarbete men från att en gång ha legat i topp när det gäller strålningsforskning har

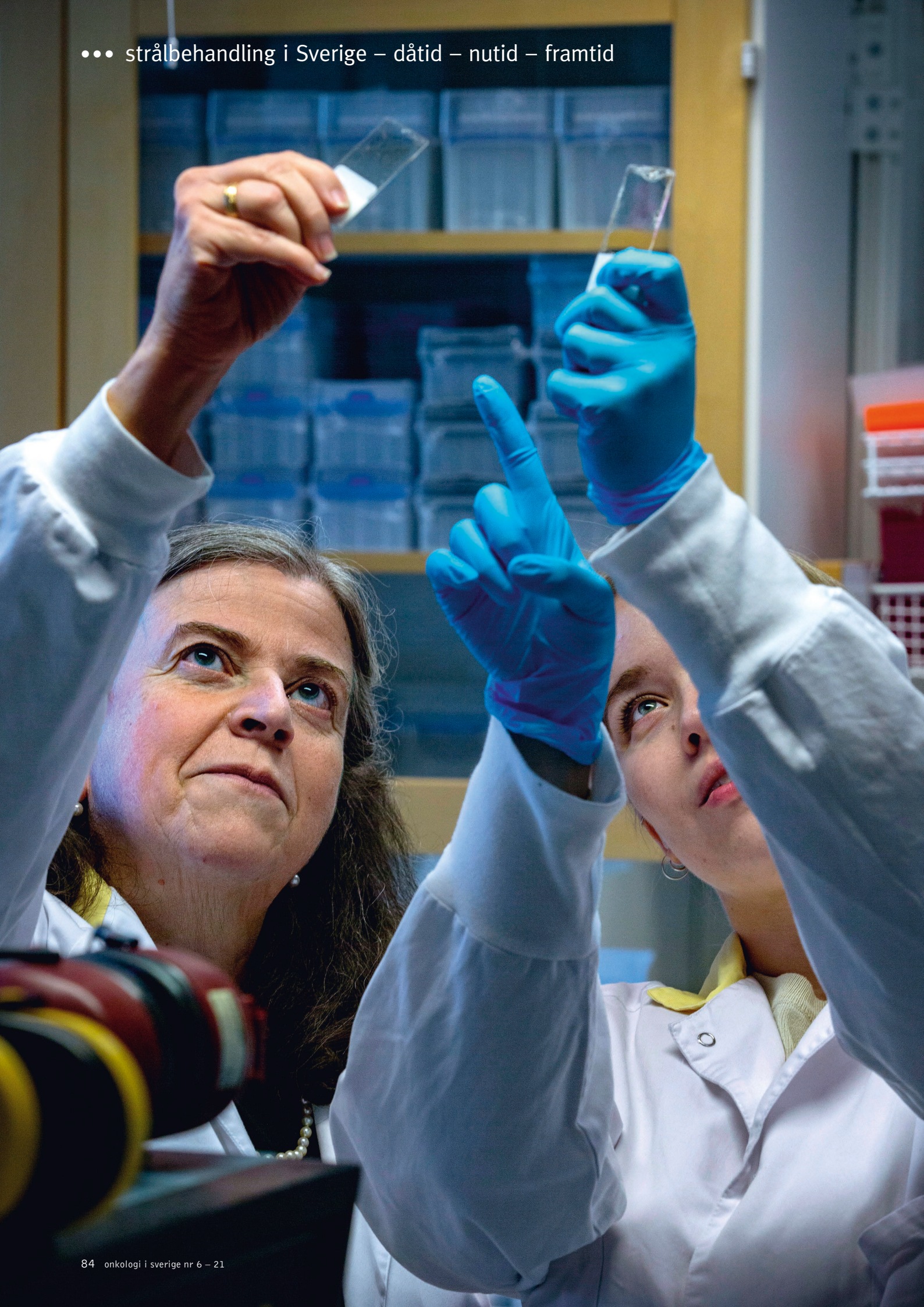

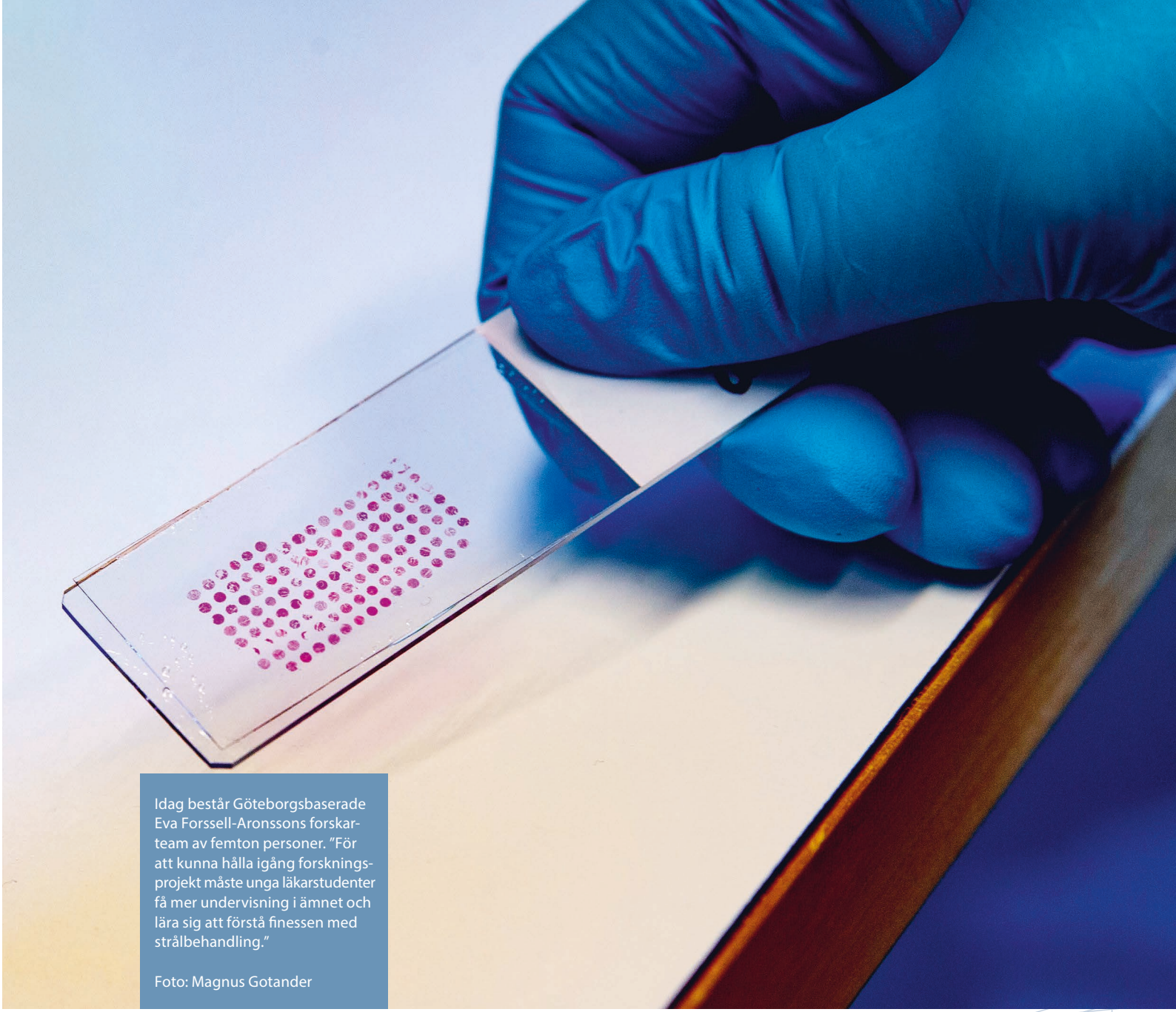

Idag består Göteborgsbaserade Eva Forssell-Aronssons forskarteam av femton personer. ”För att kunna hålla igång forskningsprojekt måste unga läkarstudenter få mer undervisning i ämnet och lära sig att förstå finessen med strålbehandling.”

Foto: Magnus Gotander

Sverige halkat efter de senaste åren. Det kan leda till att svenska cancerpatienter kanske inte kan erbjudas de allra senaste behandlingarna framöver. Mer forskning och kompetensutveckling inom strålningsvetenskap är absolut nödvändigt för att vi ska kunna stärka vår position på området.

ANSLAG TILL UTRUSTNING

En glädjande nyhet för Eva Forssell-Aronsson och hennes forskarteam var det utrustningsanslag på 13 miljoner kronor som de fick av Lundbergsstiftelsen i höstas.

– Pengarna ska användas för att köpa en kombinerad magnet- och positronkamera. Genom att kombinera MR som ger anatomiska bilder och PET som ger funktionella bilder går det att få fram mycket information samtidigt från samma undersökning. Den nya kameran är också lättare att använda och ger bilder med högre prestanda. Vi kommer att använda den för att studera effekter av strålbehandling på tumörer och frisk vävnad, säger hon och tillägger att kameran kommer att vara tillgänglig även för andra forskargrupper.